

„Az önszerveződés, önjelölés legalább négyszáz éves hagyománya”

*Hajdúnánás polgármestere, Szólláth Tibor
közösségről, hagyományról, megújulásról*

„Egy település jelenét és jövőjét alapvetően három összetevő határozza meg: múltja, közösségének ereje és összetartása, valamint gazdasági helyzete. Mindezek egymással összefüggő tényezők, amelyek – ha egy település jól működik – egymást erősítik, és biztos alapot jelentenek a fejlődéshez” – vallja Szólláth Tibor, Hajdúnánás polgármestere.

A település első írásos emlékei a XII-XIII. századból valók, de történelmének egyik legfontosabb, máig ható eseménye 1605-ben következett be, amikor is Bocskai István fejedelem kiváltáslevelet adományozott a hajdúvárosoknak, s ezzel kijelölte a fejlődés lehetséges irányait, megteremtette a térség gazdasági, kulturális arculatát.

– Nánáson az önszerveződésnek, önjelölésnek legalább négyszáz éves hagyománya van – mondja Szólláth Tibor. – A város hozzászólt, hogy maga intézze az ügyeit, s ennek van egy demokratikus rendje. Olvasókörök, dalárdák sokasága működött a településen, két folyóirata is volt, közzönhetően annak a paraszti-polgári kultúrának, amely révén volt igény a közösségekre. Ezekre a hagyományokra építkezünk. 2010-ben kikértük Beke Pál szakvéleményét arról, hogyan tudna Nánás a közösségfejlesztés terén elindulni, hogy otthon

teremtünk a különböző közösségi kezdeményezéseknek.

Szociális földprogram

– Szomorú tapasztalat, hogy az emberek elfelejtettek gazdálkodni – folytatja a polgármester. – Hajdúnánást mindig is a mezőgazdasági orientáltság jellemezte. A portákon, hagyományosan elől volt a díszkert, középen az állattartásra alkalmas istállók, és hátul a zöldségeskert. Ma a legtöbb helyen csak gyeppel van. Elhitették az emberekkel, hogy ha bevetik fűmaggal az udvarukat, és hétvégén fűnyíróval nyírják, attól boldogabbak lesznek. Abban hiszünk, hogy vissza kell tanítanunk a hagyományokra épülő tudást. Ennek egyik eszköze például a szociális földprogram, amelynek keretében eszközt, tudást, lehetőséget biztosítunk a családok számára, akik így meg tudják termelni a családi élelmiszer jelentős részét. Eddig kétszáz család vett részt ebben a projektben, 95 százalékos eredménnyel. Azt látjuk, hogy a zsigerekben még ott van a tudás és az akarat arra, hogy az emberek tegyenek önmagukért valamit. A programban öt és húsz ezer forint közötti (egy nagyobb hétvégi bevásárlás összegének megfelelő) egyszeri, rendkívüli segílyt adunk, amellyel számításaink szerint akár száz- és kétszáz ezer forint közötti érték állítható elő, a „segíts magadon, az Isten is megsegít” elv alapján. Rendkívül jó érzés azt tapasztalni, hogy a programban részt vevő családok igazi közösséggé váltak.

Nánási portéka

– Amit eszel, azzá leszel, tartja a mondás. A háziasszony, amikor vásárol, egyben szavaz arra, ami számára fontos – véli Szólláth Tibor. – Ha helyben tudnánk az elfogyasztott élelmiszert megtermelni és feldolgozni, akkor megszűnne Nánáson a munkanélküliség. A legerősebb minőségbiztosítás, ha mi magunk termeljük meg az élelmiszereket. De ha erre nincs módunk, akkor legalább helyi termelőktől vásároljunk. Az elmúlt időszakban a kemikáliák, a „tudományos” termesztés vette át a hatalmat – úgymond, az ember érdekében –, csak hogy ezt az ember nem viselte jól. Célunk az, hogy a gyerekek asztalára minél egészségesebb élelmiszerek kerüljenek, ezért az önkormányzat átáll a saját mezőgazdasági termelésre. Négyzetméterről négyzetméterre vásároljuk vissza azokat a földeket, amelyek a rendszerváltás után csekély összegekért cseréltek gazdát. A fentiek szellemében, a helyi termelőkkel összefogva indítottuk el a Nánási Portéka minőségbiztosítási és gazdaságfejlesztési programot. A „Nánási Portéka” mára, városunk első márkájává vált. Használata nem csak abban jelent segítséget, hogy megkülönbözteti és megvédi a nánási gazdák által megtermelt, előállított termékeket, hanem egységes arculat formájában megjeleníti, pozicionálja, kommunikálja a várost, a város értékeit mind a belső, mind a külső célközönség felé, előmozdítja a városlakók és a város érdekében munkálkodó intézmények, cégek, egyének kölcsönös érdekét és összekovácsol, együttműködésre ösztönöz. A Nánási Portéka tehát közösségfejlesztő eszköz. Ráadásul nagyon sokféle terméket magában foglal a zöldségtől a húson át a tejtermékig és a kenyérig. A Nánási Portéka helyi termelői, árusai mára igazi közösséggé forrtak. Most éppen bált szerveznek maguknak. Nincs meg köztük a szokásos irigység, hiszen tudják, értik, hogy közösen sokkal jobban boldogulnak.

Legeltetési szövetség és Kenderes Kert

Hajdúnánás határában, a kiterjedt legelőkön egykor ezerszám tenyésztették a magyar szürkét, a hazánkban

őshonos, ma már törvény által védett szívós szarvasmarha fajtát. Az 1930-as években még annyi marhája volt Hajdúnánásnak, mint az összes többi hajdúvárosnak együttvéve. A városvezetés célja, hogy visszatérjen a közösségi gulya Hajdúnánásra, ennek egyik eszköze a legeltetési szövetség létrehozása.

– Mindezekon túl az értékteremtő közfoglalkoztatás révén pályakezdő munkanélkülieknek tudunk feladatot és továbbképzési lehetőséget adni. Mindez jó arra, hogy szakmai gyakorlatot szerezzenek a növénytermesztés, az állattenyésztés és a termékek feldolgozásának terén. A közfoglalkoztatás azonban nem lehet cél, csak eszköz. A cél, a hosszú távú munkalehetőség biztosítása. A közmunka program tette lehetővé, hogy állattartó hagyományainkra építve kialakítsuk az úgynevezett Kenderes Kert projektet, amely nem más, mint egy élő pásztor múzeum. Lovas kocsival, gyalog vagy kerékpárral iskolai osztályok, családok látogathatják, és szép természeti környezetben megtekinthetik a tájegységre jellemző fajták nyárait a szürke marháktól a bivalyokig. 2014-ben újra megtartottuk a tinók névadási ünnepségét, amely a régi hagyomány felélesztése, és a közösség összekovácsolásának egyik szép eszköze lehet a jövőben. Terveink szerint a Kenderes Kert a város turisztikai attrakcióinak meghatározó része lesz, hiszen a turizmusfejlesztés egyik stratégiai célunk.

Tanya és szabadság

A vidék demográfiai mutatói elszomorítóak. Hajdúnánás lakossága tíz százalékkal csökkent az elmúlt tizenöt évben. Jelenleg 17 700-an élnek a városban, de ha az elvándorlás ilyen mértékben folytatódik, hatvan év múlva már csak tízezren lesznek a nánásiak. Szólláth Tibor szerint le kell számolni azzal az attitűddel, amely azt sugallja, nincs mit tenni, hiszen az egész világ ebbe az irányba halad.

– A tendenciát meg kell állítanunk, folyamatban kell gondolkodnunk, és a város gazdaságának eltartó képességét kell növelnünk. A '90-es években bekövetkezett gaz-

dasági tévesztés miatt elkezdődött az emberek kiáramlása. Zömmel a gyerekek, fiatalok mentek el, pedig 30 év múlva nekik kellene alkotniuk a város lakosságának gerincét. A legfontosabb tehát, ahogyan azt már korábban is mondtam, a munkahelyek megőrzése és teremtése. Vidéken lehet élni úgy is, hogy nem a nehézségek miatt panaszkodunk folyton, hanem például újraélesztjük a háztáji gazdálkodást, akár fizetés kiegészítésként is. A legszebb, legteljesebb életet vidéken lehet élni. Én magánemberként már régóta tanya gazdálkodom. A tanya a szabadságot jelenti. Nekem ez a legmagasabb életminőség a városi létformával szemben.

Bocskai Korona

– A gazdaság élénkítésének egyik eszközeként hoztuk létre a Bocskai Koronát, a nánásiak helyi fizetőeszközét. Ez persze nem csodaszer, nem képes önmagában megváltoztatni a mindennapokat, de ha a lakosság elfogadja a „helyi pénzt”, mint a közösségünk egyik gazdaságélénkítő és közösségépítő eszközét, akkor csökkenhet a településről a tőke kiáramlása, és még inkább összeköthető a helyi termelés a helyi fogyasztással. A Bocskai Korona segíti a vállalkozók együttműködését, és identitás erősítő szerepe is van, emellett pedig ápolja Bocskai örökségét.

A Bocskai Korona nemcsak hasznos, hanem szép is, jó kézbe venni. Címletei egy-egy védett, a tájegységre jellemző állatot mutatnak, például a darvakat, a túzokot, a szürke marhát vagy a rackajuhot. A legnagyobb címleten Bocskai István fejedelem arcképe látható, de az ábrázolásokon megjelenik a hajdú alakja is.

– Ma már több mint száz elfogadó hely van Hajdúnánáson, aszerint, hogy hány vállalkozó lépett be a rendszerbe. Ők bizonyos kedvezményeket biztosítanak azoknak a vásárlóknak, akik Koronával fizetnek. A lakosság és a vállalkozók így támogatják egymást, segítve, fokozva a helyi termékek forgalmát. Ezért jelmondatunk is ez: „Bocskai Korona Városunk értéke, közösségünk ereje”

A hajdúsági cseresznye- virágzás

Szólláth Tibor már negyedszázada űzi a japán küzdősportot, a kendót. Bár az első tíz év volt igazán intenzív – akkoriban válogatott versenyző is volt –, saját bevallása szerint ma is úgy él, mint egy kendós. A kendó, a japán kardvívás (a szó eredeti jelentése szerint „a kard útja”) ugyanis életmód, szemlélet, filozófia is, amely évszázadok óta létezik és fejlődik, s az egyik legtisztábban fennmaradt harcművészeti ág. Japánban ma is fontos nevelési módszer és kötelező tantárgy az iskolában. Eszméjét az Összjapán Kendó Szövetség 1975-ben így fogalmazta meg: „A kendó gyakorlásának

célja az elme és a test formálása, az életerős szellem művelése, az emberi becsület és udvariasság tiszteletben tartása, a másokkal való őszinte bánásmód, valamint örökké tartó törekvés önmagunk művelésére. Ezáltal a kendó gyakorlója képessé válik, hogy szeresse hazáját és embertársait, hozzájáruljon a kultúra fejlődéséhez, és előmozdítsa a békét és a jólétet minden ember között.”

– A kendó komoly felkészülés az életre – magyarázza a polgármester. – Győzni és veszíteni mindenkinek meg kell tanulnia.

A japán harcművészet iránti vonzalom összekapcsolódik Hajdúnánáson a japán kultúra népszerűsítésével és a japán–magyar kapcsolat ápolásával. Ezt a feladatot a megyé-

től „örökölte” a város, Hajdú-Bihart ugyanis közel négy évtizedes testvérkapcsolat fűzi Toyama tartományhoz. A hajdúsági „cseresznyevirágzás” számos kulturális programot foglal magában a gyermekrajz pályázattól a tudományos konferenciáig, a kimonó- és fotókiállításól a tea- és ételkóstolóig valamint a népdaltanítástól a japán dobkoncertig. Az idén az eseményt immár harmadik alkalommal rendezi meg a város, a Toymai Megyei Művészeti és Kulturális Szövetség elnökének, Koizumi Hirosi színházrendezőnek a részvételével. Hiszen, ahogy Szólláth Tibor fogalmaz, fontos, hogy Hajdúnánásnak minél több nagyrendezvénye legyen, amelyeknek az egész térségre kiterjedő hatásuk van.

Szalmafonás és Okkal- Más-Okkal ifjúsági egyesület

Hajdúnánáson évek óta találkozhatnak a motorsport szerelmesei, méghozzá „Moto-Rock” Fesztivál keretében, újabb réteget, s ezáltal újabb színfoltot hozva a város életébe. Az új kezdeményezések mellett pedig tovább élnek a régi nevezetességek, amelyeket igyekeznek újraéleszteni, felkarolni a város vezetése. Ezek közé tartozik a szalmafonás hagyománya, amelyről híres volt Nánás, de amelyet egy ideje már elfelejtteni látszott a helyi kézműves társadalom. Az Aranyszalma Alkotóház és Galéria létrehozásával próbálnak ismét kultuszt teremteni a hajdan nagy népszerűségnek örvendő kismesterség köré. A Galériában kiállítás nyílt Reszeginé Nagy Mária népi iparművész, a szakma jeles képviselőjének alkotásaiból. A népművész a szalmafonás rejtelmivel is szívesen megismerteti az érdeklődőket, akik akár ki is próbálhatják annak technikáját. A népszerűsítésen túl a tanítás is elkezdődött ismét, köszönhetően a közmunka programnak, amelynek keretében a résztvevők elsajátíthatják a szalmafonás alapfogásait. Számos használati eszköz és dísz tárgy készülhet így, akár idényjelleggel is, a strandtáskától a karácsonyfadíszig.

Az „Aranyszalma program” egyben egy város-rehabilitációs projekt része volt, amelynek során hajdúnánási régi épületeket alakított át, szépített meg az önkormányzat. Az így létrejött épületegyüttesben kapott helyet a már közel húsz éves múltira visszatekintő Teleház is, amelyet az Okkal-Más-Okkal ifjúsági egyesület működtet pályázati források bevonásával. Ebből az egyesületből nőtt ki – mint meséli – a polgármester is.

Déryné nyomában

A Kéky Lajos Városi Művelődési Központ ad otthont a Naná Színháznak, Hajdúnánás amatőr színjátszó csoportjának, amelynek Szólláth Tibor is tagja. A társulat 2000-ben alakult, csak saját darabot játszanak, a tagok egyéni karakterére írja a szerepeket Marth P. Ildikó, a színpad vezetője. Helyzetükből adódóan a kisteleplülések színházi igényeiben gondolkodnak, büszkéek rá, hogy darabjaikat Felvidéken, Erdélyben, Délvidéken és az anyaországban (más színjátszók is) játsszák. „Öröm számunkra, hogy különböző közösségek létrejöttében, közös munkájában ott lehetünk” – írják magukról a színház honlapján. Egyik legsikeresebb előadásuk a Hajdú rege, amelyben a polgármester Bocskait

alakítja. A 2005-ben született zenés történelmi játék a magyarok mindmáig egyetlen győztes szabadságharcának állít emléket, sajátos módon. A hajdúnánásiak saját letelepedésük történetét mesélik el benne őseik regéivel. A szerelmes, zenés mű a haza fogalmát, a hazatalálás élményét fogalmazza meg.

– Már fiatalon is gyakran mondtam verset – meséli Szólláth Tibor. – Az amatőr színjátszás Déryné korát, a színház kezdeti időszakát idézi, együtt cipeljük, pakoljuk a díszleteket. Nagyon szép és fontos dolognak tartom, bár egyre kevesebb időt szánhatok rá.

Hajdúk Világtalálkozója és Hazaváró Ünnepe

Idén nyáron először lesz világtalálkozó Hajdúnánáson. A hajdú identitás megőrzése és erősítése érdekében egy nagyszabású kulturális és művészeti rendezvényt szervez az önkormányzat. A hajdúk az 1514-es Dózsa György féle parasztháború egyik legfontosabb katonai bázisát alkották. Az erdélyi fejedelmek Bocskai után is tovább folytatták a hajdúszabadság adományozását, s ezzel együtt a hajdútelepítés nagy munkáját. A történelmi Magyarország területén így számos olyan régió létezik, amelyben a települések egy része hajdú eredetűnek vallja magát, a Dunántúlon és Erdélyben éppúgy, mint a Tisza vidékén.

– A Hajdúk Világtalálkozója történelmi konferenciával és hagyományörző csoportok seregszemléjével a „Nánási Vigasságok” része lesz – mondja a polgármester. – A szórakoztató program korábban két hétig tartott, most két hónapra tervezzük, pásztorételek főzőversenyével, lovasbemutatóval, a férfiak erőpróbájával, koncertekkel, testvérvárosi és helyi csoportok fellépésével. Az eseménysorozat júliusban és augusztusban zajlik majd. A záróakkord az évek óta hagyományosan augusztus 19-én és 20-án megrendezendő Hazaváró Ünnepe lesz, ahová az összetartozás jegyében várjuk a Hajdúnánásról elszármazottakat. Hajdú múltunkat ápolni és őrizni kell.

SZÓLLÁTH TIBOR 1969. április 4-én született egy háromgyermekes családban Hajdúnánáson. A Debreceni Agrártudományi Egyetemen Mezőgazdasági szakigazgatási szervezőmérnök diplomát szerzett 2000-ben. A családi hagyományokat követve kezdett mezőgazdasággal foglalkozni. 1998-ban kiköltözött a Hajdúnánáshoz közeli tanyaára, és feleségével családi gazdaságot hoztak létre. Ökológiai gazdálkodásba kezdtek, amit a mai napig is folytatnak. 2002-ben „Bemutató gazdaság”, 2003-ban az „Év biogazdája”, 2004-ban az „Észak-alföldi Régió biogazdája” és 2013-ban ismét az „Év biogazdája” címet nyerték el. Felesége Szólláth Judit, Aranykalászos gazda, jelenleg ő végzi a gazdaság irányítását. Négy gyermekük van: Eszter 1996-ban, Tibor 1998-ban, Aron 2006-ban, Zoltán 2008-ban született.

2006 novemberében kérték fel a Hajdú-Bihar Megyei Közgyűlés alelnöki posztjának betöltésére. 2010 májusától országgyűlési képviselőként a Számvevőszéki és költségvetési bizottság tagja, Hajdúnánás polgármestere.

R. SIMOR KATALIN újságíró, közművelődési szakember, a Nemzeti Művelődési Intézet Hajdú-Bihar megyei irodájának munkatársa.